

Zagreb, 28.05.2012.

Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije

Jurišićeva 13

HR-10 000 ZAGREB

PREDMET: Javne konzultacije – mogući utjecaj sporazuma ACTA na tržište elektroničkih komunikacija

VIPnet d.o.o. (dalje u tekstu: Vipnet) ovim putem, na poziv Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM) dostavlja svoje komentare i odgovore na pitanja na otvorene javne konzultacije na temu ACTA sporazuma, kako slijedi.

1. Kakav je mogući utjecaj sporazuma ACTA na operatore?

Donošenje ACTA-e će svakako biti negativno za operatore, posebice s aspekta što bi predmetnim sporazumom biti prisiljeni ulaziti u područje nadzora sadržaja komunikacije vlastitih korisnika. Nadalje, operatori bi tako na određen način kažnjavati vlastite korisnike zbog njihovog ponašanja na Internetu, a koje sami operatori ne mogu procjenjivati, niti su za to ovlašteni.

Operatori po svojoj društvenoj ulozi moraju omogućiti što kvalitetniju, bržu i nesmetanu komunikaciju, ne ulazeći u sadržaj komunikacije, poštujući prije svega privatnost svojih korisnika, i najvišu razinu zaštite osobnih podataka. U vremenu kada se sve veći dio novostvorene društvene vrijednosti nalazi u digitalnom obliku, uloga operatora ne može i ne smije biti proširena ovlastima mogućnosti nadzora samog sadržaja komunikacije i ovlastima kažnjavanja krajnjih korisnika. Samim ciljem ulaska u sadržaj komunikacije neizbježno se narušava privatnost korisnika čemu se mi izričito protivimo.

Vipnet u potpunosti poštuje pravo intelektualnog vlasništva, ali se protivimo da operatori postanu strana koja će sudjelovati i biti uključena u arbitriranje u slučajevima kršenja predmetnih prava.

Ovlasti i obveze koje bi se nametnule industriji, konkretno, operatorima kao pružateljima usluge pristupa internetu, nametnule bi značajno i neopravdano uvećane troškove poslovanja, a same mjere nadzora i isključenja krajnjih korisnika su s gledišta industrije, krajnje nesrazmjerne u odnosu na željene ciljeve.

2. Predstavlja li obveza prikupljanja i dostave podataka koja se određuje pružateljima usluge pristupa Internetu o osumnjičenim korisnicima, rješenje koje je proporcionalno svrsi kojoj je namijenjeno?

Ni u kom slučaju jer obveza prikupljanja i dostave podataka u smislu u kojem to predviđa ACTA zahtjeva duboko zadiranje u privatnost korisničkog prometa, njegovu trajnu i duboku analizu (konstantni DPI – *deep packet inspection*), koja je u svojoj biti izrazito tehnički zahtjevna i skupa s obzirom da se mora odvijati u stvarnom vremenu, uz stalno rastuće brzine koje operateri pružaju u pristupu Internetu te stalno rastućem obujmu prijenosa podataka. Također, nadzor kompletnog korisničkog prometa osumnjičenih korisnika je narušavanje njihove privatnosti. U današnjoj kompleksnosti Internet prometa i računalnih aplikacija, postavlja se opravdano pitanje što je čiji promet i je li korisnik doista taj koji kontrolira promet sa svojeg korisničkog računa i može li ga se stoga opravdano smatrati osumnjičenikom.

Primjerice, sadržaj koji korisnik primi ili čak postavi na Internet u većini je slučajeva samo link na sam sadržaj koji se nalazi negdje drugdje. Prije aktiviranja poveznice (linka) koji korisnik primi u poruci elektronske pošte, on u tom trenutku ne može znati o čemu se radi, a već u sljedećem trenutku kada korisnik klikne mišem, sadržaj je već putem njegovog računa došao do njegovog računala te je moguće da je korisnik time povrijedio nečija autorska prava. Takav nehotičan i često neizbježan događaj ne može biti dovoljan da bi se korisnika nazivalo osumnjičenikom te nadziralo njegov kompletan Internet promet.

3. Kakav utjecaj može ACTA imati na korisnike usluga informacijskog društva?

ACTA je okvirni i široko napisan skup preporuka koje mogu biti shvaćene na vrlo različite načine. Primjene li se pojedine odredbe ACTA-e (npr. članak 27. stavak 5.), one mogu dovesti do ozbiljnog ograničavanja napretka u mnogim područjima razvoja jer se istovrsne tehnologije, uređaji i komponente mogu upotrijebiti na različite načine. Ovako široko tumačenje može dovesti do zabrane korištenja tehnologija, uređaja i komponenti u mnogim drugim područjima u kojima nema kršenja autorskih prava što bi u konačnici moglo dovesti do usporavanja razvoja informacijskog društva.

4. Mogu li odredbe sporazuma ACTA utjecati na inovacije u proizvodnji hardvera, softvera ili općenito rješenja u digitalnom okruženju?

S obzirom da je riječ o vrlo širokom skupu preporuka, primjena pojedinih odredbi ACTA-e može dovesti do ozbiljnog ograničavanja napretka u mnogim područjima razvoja tehnologije, uređaja i komponenti jer se istovrsne tehnologije, uređaji i komponente mogu upotrijebiti na različite načine. Time su direktno ugrožene mnogobrojne inovacije koje mogu bitno doprinijeti razvoju informacijskog društva. Informacijsko društvo počiva na brzom protoku, dostupnosti, obradi i klasificiranju informacija te su sve tehnologije koje se razvijaju u tom području upravo tome i namijenjene. Sve informacije su pohranjene na identičan binarni način te nije moguće razvijati inovativne proizvode i procese samo za jednu vrstu informacija, a bez da se isti vrlo lako primjene i na skoro sve druge vrste informacija. Pokušaj definiranja određenih tehnologija koje bi mogle biti korištene za kršenje autorskih prava u najširem tumačenju, moglo bi rezultirati zabranom mnogobrojnih tehnologija koje imaju sasvim druge primjene.

5. Jesu li odredbe sporazuma o zabrani razvoja, proizvodnje i distribucije programa, hardvera, softvera i općenito rješenja proporcionalne svrsi kojoj su namijenjene?

Sve odredbe koje mogu dovesti do zabrane razvoja, proizvodnje i distribucije programa, hardvera, softvera svakako nisu proporcionalne svrsi te mogu prouzročiti mnogo više društvene štete nego koristi.

Društveni cilj svih prava intelektualnog vlasništva, pa tako i autorskih prava jest davanje pravične materijalne i duhovne (priznanje) naknade autoru autorskog djela za njegov trud, a s ciljem poticanja autora da nastavi sa svojom društveno-korisnom djelatnošću stvaranja nečeg novog i vrijednog. Društvo tim pravima radi transfer od manje kreativnih pojedinaca i cjelokupne zajednice prema pojedincima koji su najkreativniji i najzaslužniji za napredak zajednice. U trenutku kada postizanje cilja zaštite nekih kreativnih pojedinaca dovodi do ograničavanja mnogih drugih kreativnih pojedinaca, takva zaštita gubi svoj društveni smisao.

6. Kakav bi mogao biti utjecaj sporazuma ACTA na zaštitu privatnosti? Postoji li rizik od zlouporabe podataka koji se moraju prikupljati?

Utjecaj primjene ACTA-e na zaštitu privatnosti bi bio izrazito negativan jer u današnjoj velikoj kompleksnosti informacija koje prolaze Internetom nije moguće nadzirati samo ciljne korisničke podatke kojima se možda krše autorska prava, nego će nadzor neizbježno uključivati i mnogobrojne potpuno privatne informacije nadziranih korisnika koje nije moguće razdvojiti od onih ciljnih. Čak i uz primjenu najmodernijih algoritama za selekciju ključnih riječi (čime se telekom operateri danas uopće ne bave), na kraju golem broj djelatnika mora pregledati to veliko mnoštvo kompjuterski izdvojenih podataka kako bi potom samo one relevantne prosljedili trećoj strani ili nadležnoj službi. U tom procesu svakako postoji rizik od zlouporabe podataka te bi nadzor tog rizika telekom operaterima predstavljao dodatni trošak i rizik u poslovanju.

7. Na koji način ACTA može utjecati na društvo u cjelini?

ACTA, na žalost, nekim svojim odredbama širom otvara vrata mnogobrojnim gore navedenim društveno štetnim anomalijama i to na više načina:

- Povećava rizike narušavanja privatnosti u digitalnom društvu.
- Usporava razvoj digitalnog društva kroz davanje povlaštene pozicije samo jednoj skupini kreativnih pojedinaca uz izuzetno veliki transakcijski trošak postizanja te pozicije (mnogo bi jeftinije bilo svim autorima dati doživotnu plaću). Istovremeno mnoge druge skupine kreativnih pojedinaca ni na koji način ne štiti (primjerice inovatore koji svoje inovacije štite patentima), a mnoge stavlja i u dodatno nepovoljan položaj (autore softverskih i hardverskih rješenja za pohranu, razmjenu i obradu digitalnih informacija).
- Dovodi do ozbiljnog presedana u kojem u ime zaštite manjinske skupine nadzor praktično cjelokupne digitalne zajednice postaje opravdan. Svakako se nakon ACTA-e može javiti još mnogo drugih interesnih skupina sa sličnim zahtjevima.
- Kriminalizira konzumenta informacije koji niti na koji način svojim konzumiranjem iste ne umanjuje vrijednost koju autor zaštićenog djela ima. Autorsko se djelo može i nakon

slušanja ili skidanja od strane pojedinca prodati onoliko puta koliko ga je netko spreman platiti (pa čak i više puta od strane iste osobe).

- Postavlja telekom operatore u ulogu u kojoj ne bi trebali biti (da nadziru informacije svojih korisnika, procjenjuju relevantnost nadziranih informacija i prosljeđuju iste trećim osobama ili nadležnim tijelima).

8. Smatrate li da je ACTA u sadašnjem obliku nužna za borbu protiv krivotvorina i krađe intelektualnog vlasništva?

ACTA ni u kom slučaju nije nužna a borbu protiv krivotvorina i krađe intelektualnog vlasništva jer njenom primjenom postignuta zaštita samo jedne vrste intelektualnog vlasništva u jednom obliku pohrane (autorsko djelo/pravo u digitalnom formatu). Također ona dolazi uz daleko prevelik rizik narušavanja osnovnih ljudskih sloboda i privatnosti te prevelik transakcijski trošak. Ta činjenica oblik zaštite koji promovira ACTA čini društveno neprihvatljivim.

ACTA u svom današnjem obliku ne može pronaći prikladno mjesto u hrvatskom pravnom sustavu.

S jedne strane, ciljevi ACTA-e su već ostvareni u pozitivnom hrvatskom zakonodavstvu putem odgovarajućih odredbi sadržanih u Zakonu o autorskim i srodnim pravima (naročito odredbe o zaštiti prava), u Zakonu o obveznim odnosima (opća pravila naknade štete) te u Kaznenom zakonu (opisi kaznenih djela i tamo zapriječene sankcije).

S druge strane, sloboda mišljenja i izražavanja misli, sigurnost i tajnost osobnih podataka te sloboda i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja su ustavne kategorije koje čine temelje našeg društva. Svi zakoni i međunarodni ugovori moraju biti u suglasnosti s Ustavom.

Ograničenja gore navedenih ustavnih prava postoje i propisana su u nekoliko zakona Republike Hrvatske. No, niti propisi s područja telekomunikacija niti propisi s područja nacionalne sigurnosti daju za pravo ili stavljaju obvezu telekomunikacijskim operatorima raditi posao za koji nisu osposobljeni. Telekomunikacijski operatori su uvijek i bez iznimke dužni čuvati tajnost podataka, a ona može biti ograničena jedino na zahtjev nadležnih državnih tijela kojima telekomunikacijski operatori pomažu u obavljanju njihovih dužnosti od posebnog državnog značaja.

S obzirom na gore navedeno uređenje zaštite autorskih prava i intelektualnog vlasništva u našoj zemlji te s obzirom na postojanje balansa između različitih opravdanih interesa, ne vidimo način na koji bi se ACTA drugačije transponirala u hrvatski pravni sustav od pravnog uređenja koje postoji već sada.

ACTA je napisana očito općenito i podložna je interpretaciji, a s druge strane kazne koje uvodi su drakonske. Odnosi se i na nehوتيčno neovlašteno korištenje autorskih djela. Stavlja teret dokaza na vlasnike internetskih stranica da su osigurali sukladnost za nacionalnim zakonodavstvima različitih stranih država. Ovo su samo neki od primjera koji daju naslutiti da ACTA nije

prethodno dobro raspravljena sa svim zainteresiranim stranama i nije jasan njen utjecaj i doseg na različitim pitanjima od općedruštvenog značenja.

Činjenica je da u posljednjih 15-20 godina Internet revolucije nije došlo do smanjenja produkcije digitalnih autorskih sadržaja kao nečijeg intelektualnog vlasništva, već smo svjedoci apsolutno prepoznatljivog trenda porasta. Sama ta činjenica jasno ukazuje da ne postoji društvena potreba za ACTA-om i sličnim pravnim dokumentima koji bi dodatno potakli djelatnost proizvodnje digitalnog sadržaja.

Srdačan pozdrav,
VIPnet d.o.o.